

Sygn. akt VIII U 293/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grzegorz Tyrka
Protokolant	Paweł Drozd

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2020 r. w Gliwicach

sprawy R. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o ponowne ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania R. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 7 stycznia 2020 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że do obliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego R. S. przyjmuje wartość kapitału początkowego, która na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 63 793, 07zł (sześćdziesiąt trzy tysiące siedemset dziewięćdziesiąt trzy złote i siedem groszy);

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego R. S. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 293/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 7 stycznia 2020r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił R. S. ponownego przeliczenia podstawy wymiaru emerytury, gdyż na przedstawionych kopiach kart zarobkowych brak jest pieczętki zakładu pracy oraz podpisu osoby upoważnionej do ich wystawienia.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany i orzeczenia do istoty sprawy. Wniósł także o obciążenie organu rentowego kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Ubezpieczony wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rent i emerytur na okoliczność zarobków z lat 1968-1979.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 16 kwietnia 2012r. organ rentowy ustalił kapitał początkowy ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999r.

Do obliczenia kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest od 1 stycznia 1968r. do 31 grudnia 1977r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 49,97%.

Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 45 135,64 zł.

Decyzją z 11 sierpnia 2017r. organ rentowy ponownie ustalił kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat jw. – wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 49,96%.

Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 45 133,55 zł.

Decyzją z 20 października 2017r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 października 2017r. Wysokość emerytury organ rentowy ustalił na podstawie art.25 i art.26 ustawy emerytalnej.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego (ustalonego wcześniej w decyzjach zaskarżonych dotyczących kapitału początkowego) zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę:

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 168 572,34 zł,

- średnie dalsze trwanie życia – 209,20 m-cy,

- wyliczona kwota emerytury wynosi 805,80 zł.

W dniu 18 grudnia 2019r. ubezpieczony złożył wniosek o przeliczenie świadczenia, do którego załączył kserokopie pasków wynagrodzeń z 1977r.

W rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy wydał decyzję zaskarżoną.

Ubezpieczony od 11 listopada 1968r. do 31 marca 1978r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w KWK (...) na stanowiskach: ślusarz na powierzchni do 27 października 1970r. i następnie ślusarz pod ziemią (akta osobowe).

Ubezpieczony podczas tego zatrudnienia nie odbywał służby wojskowej.

Postanowieniem z 7 lipca 2020r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego do spraw rent i emerytur na okoliczność odtworzenia zarobku ubezpieczonego za lata 1968-1977

przy założeniu: wynagrodzenia za pracę wynikającego ze stawki – dniówki wskazanej w aktach osobowych, dwóch ton deputatu węglowego, świadczenia pieniężnego z tzw. Karty Górnika, mając na uwadze zwolnienia lekarskie wynikające z legitymacji ubezpieczeniowej, a następnie ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. oraz obliczenia wysokości emerytury poczynając od 1 grudnia 2019r., z uwzględnieniem nowego i zwaloryzowanego kapitału początkowego.

Biegła sądowa z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego H. P. wykonując zlecenie Sądu odtworzyła wynagrodzenia ubezpieczonego za lata 1968-1977

i następnie ustaliła, że wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi

63 793,07 zł, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 110,25%. Przy uwzględnieniu zwaloryzowanego kapitału początkowego, wysokość emerytury ubezpieczonego na dzień 1 grudnia 2019r. wynosi 1 242,87 zł.

/ dowód z: akt ZUS, dokumentacji osobowej, opinii biegłej sądowej z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego H. P. /

Sąd podzielił opinię biegłej sądowej H. P., gdyż została ona sporządzona w oparciu o fachową i specjalistyczną wiedzę, zgodnie ze zleceniem Sądu, na podstawie całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji, a także przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów płacowych. Biegła w sposób czytelny i precyzyjny dokonała obliczeń, wskazując przy tym dokładnie na jakiej podstawie dokonała poszczególnych założeń.

Sąd nie uwzględnił zastrzeżeń organu rentowego do tejże opinii, gdyż nie znajdują one uzasadnienie w świetle zgromadzonego materiału dowodowego oraz obowiązujących regulacji. Słusznie zdaniem Sądu biegła przyjęła, że ubezpieczony przepracował ilość dni wynikającą z normatywnego czasu pracy w każdym miesiącu, po odliczeniu dni ustawowo wolnych od pracy oraz dni roboczych przypadających w okresach niezdolności do pracy, gdyż z akt osobowych nie wynikają inne okresy nieobecności ubezpieczonego w pracy (urlopy bezpłatne, dniówki nieusprawiedliwione). Co do przyjętych przez biegłą nadgodzin, to istotnie z art.4 Układu Zbiorowego Pracy pomiędzy Ministrem Górnictwa i Energetyki i Związkiem Zawodowym Górników w Polsce zawartym w K. w dniu 15 kwietnia 1957r. w brzmieniu nadanym protokołami dodatkowymi wydanymi do 30 czerwca 1972r. wynika, że w kopalniach z uwagi na potrzeby natury gospodarczej, faktyczny czas pracy na powierzchni wynosił 48 godzin tygodniowo, z czego 2 godziny przepracowane w sobotę należało traktować jako pracę w godzinach nadliczbowych. Zatem wliczenie takich godzin nadliczbowych przez biegłą do wynagrodzenia ubezpieczonego jest prawidłowe. Odnosząc się do kwestii służby wojskowej, to z materiału dowodowego sprawy - oświadczenia ubezpieczonego oraz kserokopii książeczki wojskowej znajdującej się w aktach dotyczących kapitału początkowego wynika, że ubezpieczony służby wojskowej nie odbywał.

Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie ubezpieczonego R. S. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 174 ust.1 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2020r., poz.53) kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy, podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

W myśl ust. 6 na wniosek ubezpieczonego, podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Z kolei zgodnie z ust. 2a jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe, co ma zastosowanie przy obliczaniu kapitału początkowego określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu).

Kwestia pobieranego wynagrodzenia musi być udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja dotycząca konkretnego pracownika stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym, a nie np. zeznania świadków, twierdzenia ubezpieczonego, gdy stosunek pracy ma charakter indywidualny, określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały ustalone między pracodawcą i konkretnym pracownikiem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 lipca 2007r. I UK 36/07, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 4 czerwca 2014r. III AUa 1136/13).

Kapitał początkowy ma znaczenie dla wysokości ustalonej następnie emerytury na zasadach wynikających z art.25 i art.26 ustawy emerytalnej, do której pobierania jest uprawniony ubezpieczony.

Zgodnie bowiem z art.25 ust.1 ustawy emerytalnej podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24 stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie.

Dla odtworzenia wynagrodzeń ubezpieczonego z lat 1968-1977 i następnie wyliczenia wartości kapitału początkowego oraz emerytury Sąd dopuścił dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego H. P.. Na podstawie tej opinii, którą uznał za miarodajną w sprawie Sąd ustalił, że wartość kapitału początkowego ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi 63 793,07 zł. Taka wartość kapitału początkowego powinna być uwzględniona przy obliczeniu emerytury ubezpieczonego.

Mając powyższe na uwadze Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w pkt 1 wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. w związku z §9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r., poz.265).

(-) sędzia Grzegorz Tyrka